

№ 1. Витяг зі звіту Укрколгоспцентру про застосування примусових заходів до колгоспів та колгоспників

Не раніше 20 квітня 1932 р.

Порушення добровільності та господарської доцільності в укрупненні колгоспів

Процес укрупнення дрібних колгоспів на Україні за рахунок їх злиття в основному є здоровий процес, але при умові, коли в цьому є добровільна згода всіх колгоспників, коли це укрупнення докладно пророблене та господарчо обґрунтоване. Проте в низці районів порушили принцип добровільності та ігнорували політично-масову та організаційну роботу серед колгоспників, не враховуючи місцевих умов та господарської діяльності, припустили грубих перекирвань директив партії, і злиття колгоспів здійснювалося адміністративним засобом. Куркулі використовували подекуди такі факти укрупнення для зриву виконання хлібозаготівель колгоспами, зриву роботи колгоспів, заплутання справи з розрахунками з колгоспниками та для розбазарювання майна колгоспів.

Так, наприклад, Городищенський р-н, хворіючи на гігантоманію, злив по 10-15 колгоспів в один з кількістю господарств у ньому 2000-2500.

В с. Ходорків Попільнянського р-ну злили дві артіль – польську та єврейську – з українською комуну, внаслідок чого стався цілий ряд ненормальностей і євреї, за винятком 4-5 родин, залишили комуну. Артіель «Більшовик» Волинського р-ну почала перед злиттям внаслідок куркульської роботи продавати своє майно і припинила осінні роботи.

Розпуск колгоспів

Запроваджуючи розпуск колгоспів як крайню міру боротьби із засміченістю класово-ворожими елементами, куркулями і підкуркульниками, які злісно не виконували господарсько-політичних завдань, зокрема хлібозаготівель, ряд районних організацій припустили порушення директив партії, ставши на шлях голого адміністрування, причому не зберегли ядра колгоспів – середняків і бідняків, не організували належної масово-політичної роботи щодо роз'яснення оточуючим колгоспам причин розпуску колгоспів.

*ЦДАВО України. - Ф. 559. - Оп. 1. - Спр. 984. - Арк. 5-7.
Склографічний примірник; 2. - С. 454-457.*